

κῶν, τῶν γάλλων Goursat καὶ Cartan, τοῦ ἰταλοῦ Botaso καὶ τοῦ ἰάπωνος Hayachi.

Ὁ Παναγ. Ζερβὸς ὑπῆρξεν ἀληθῆς ἱεροφάντης τῆς προνομιούχου ἐπιστήμης του, ἀκούραστος πνευματικὸς ἐργάτης συνδυάζων πρὸς τὴν μαθηματικὴν καὶ τὴν φιλοσοφικὴν ἰδιοφυΐαν, ἐξαίρετος καὶ ἀγαπητὸς διδάσκαλος, ἄκακος ἄνθρωπος, σεμνὸς πολίτης καὶ ἰδεώδης οἰκογενειάρχης εὐτυχήσας ν' ἀποκτήσῃ ἀνταξίαν εἰς πνευματικότητα σύντροφον τοῦ βίου του.

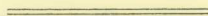
Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, τῆς ὁποίας ὑπῆρξε πρόεδρος μέλος ἀπὸ τοῦ 1936 καὶ τακτικὸν ἀπὸ τοῦ 1946, θὰ διατηρήσῃ ἀγῆρω τὴν μνήμην τοῦ ἐκλεκτοῦ συναδέλφου.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ὁ Πρόεδρος ἐκάλεσεν ἐν συνεχείᾳ τὸν τέως πρόεδρον τῆς Βαλκανικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ο.Η.Ε. ἐπὶ βαθμῶ Προσβευτοῦ τῆς Βραζιλίας κ. **Σ. Ράγκελ ντὲ Κάστρο**, ὁ ὁποῖος ὠμίλησεν ἐπὶ κεφαλαίων τινῶν δημοσιευθέντος ἔργου του «Μερικαὶ ἐπόψεις περὶ τοῦ Βραζιλιανοῦ πολιτισμοῦ».

ΑΘΛΟΘΕΣΙΑΙ

Ἐγένετο δεκτὴ ἀθλοθεσία τῆς Ἐμπορικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, εἰς τιμὴν τῆς μνήμης Γρηγορίου Ἐμπεδοκλέους, διὰ τὴν προκήρυξιν καὶ ἀπονομὴν ἑτησίου βραβείου, εἰς τὸ διηνεκές, πρὸς βράβευσιν μελετῶν ἀναγομένων εἰς θέματα σχετικὰ πρὸς τὰς Τραπεζάς.

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 9ΗΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1952

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΕΜΜ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

ΔΕΞΙΩΣΙΣ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ κ. ΦΑΙΔΩΝΟΣ ΚΟΥΚΟΥΛΕ

Ἡ Ὀλομέλεια τῆς Ἀκαδημίας εἰς ἕκτακτον συνεδρίαν τῆς ὑπεδέχθη ἐπισήμως τὸ νέον τακτικὸν μέλος ἐν τῇ τάξει τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Καλῶν Τεχνῶν κ. **Φαίδωνα Κουκουλέν.**

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

Ἄμα τῇ ἐνάρξει τῆς συνεδρίας, ὁ Πρόεδρος κ. **Ἐμμ. Ἐμμανουήλ** ἐχαιρέτισεν, ὡς κατωτέρω, τὸν νέον ἀκαδημαϊκὸν καὶ ἐνεχείρισεν εἰς αὐτὸν τοὺς τίτλους καὶ τὰ διάσημα τοῦ ἀξιωματός του.

Κύριε,

Δὲν ἐπιτελῶ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐπιβαλλόμενον μόνον καθήκον ἐκ τῶν θεσμίων τῆς Ἀκαδημίας, ἀλλ' ἐκφράζω καὶ τὴν προσωπικὴν ἐκτίμησίν μου πρὸς τὸ ἐπιστημονικὸν ἔργον σας, ἀπευθύνων μὲ χαρὰν θερμὸν πρὸς ὑμᾶς χαιρετισμὸν ἐπὶ τῇ ἐπισήμῳ σήμερον ὑποδοχῇ ὑμῶν ὡς τακτικοῦ μέλους τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηναίων.

Ἄγαπητὲ συνάδελφε,

Ἡ ἐπιστημονικὴ καθόλου προσφορά σας εἰς βυζαντινολογικὰς κυρίως, ἀλλὰ καὶ εἰς γλωσσικὰς, λαογραφικὰς καὶ ἄλλας φιλολογικὰς μελέτας, ἀνερχομένης εἰς 148, καλύπτει χρονικὴν περίοδον μέχρι σήμερον τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἐτῶν.

Μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν σας ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηναίων καὶ τὰς εἰδικὰς σπουδὰς σας εἰς τὰ Πανεπιστήμια τῆς Ἰένης, Μονάχου καὶ Βερολίνου εἰς τὴν κλασικὴν φιλολογίαν καὶ τὴν βυζαντινολογίαν, ἐπανελθόντες εἰς τὴν πατρίδα ἐπεδόθητε μετ' ἀκαμάτου ἐργατικότητος εἰς τὴν ἔρευναν ἐκ τῶν πηγῶν, τοῦ ἰδιωτικοῦ καὶ δημοσίου βίου τῆς Βυζαντινῆς κοινωνίας.

Πιστεύοντες εἰς τὴν συνέχειαν τῆς ἱστορικῆς παραδόσεως τοῦ Ἑθνους ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος διὰ τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων μέχρι τῆς σήμερον, ἐτέθητε ἐπὶ τὴν συστηματικὴν συλλογὴν ἐκ τῶν βυζαντινῶν κειμένων καὶ ἐξέτασιν τῶν εἰδήσεων τῶν

ἀναφερομένων εἰς τὸν βίον τοῦ λαοῦ, τὴν ὀργάνωσιν τοῦ κράτους καὶ γενικώτερον εἰς τὸν πολιτισμὸν του.

Εἰς τὰ θέματα τὰ σχετικὰ πρὸς τὸν ἰδιωτικὸν βίον εἰργάσθητε σχεδὸν πρῶτος καὶ ὑπήρξατε οὕτω διὰ τῆς συστηματικῆς ἐρεῦνης σας ἐπ' αὐτῶν ὁ θεμελιωτῆς νέου κλάδου τῆς Βυζαντινολογίας, ὁ ὁποῖος μόνον ὑπὸ Ἑλλήνων, ὡς ἐχόντων τὸ αἶσθημα τῆς γλώσσης καὶ πλήρη γνώσιν τοῦ σημερινοῦ βίου, δύναται ἐπαρκῶς νὰ προαχθῆ, καθ' ὅσον ὁ μεσαιωνικὸς γενικῶς λαϊκὸς πολιτισμὸς συνεχίζεται καὶ σήμερον ἔτι εἰς πλεῖστα αὐτοῦ σημεῖα εἰς τὸν λαόν.

Ἐπὶ τὸ πνεῦμα τοῦτο ἐργαζόμενος, ἠρχίσατε νὰ φέρετε εἰς τὴν δημοσιότητα ἤδη ἀπὸ τριακονταετίας καὶ πλέον συστηματικὰς μελέτας σας περὶ διαφόρων πολιτιστικῶν μορφῶν τῆς βυζαντινῆς κοινωνίας.

Τῶν ἐργασιῶν σας τούτων ἐπιβλητικὸν ἐπιστέγασμα πρόκειται εἰς ἡμᾶς τὸ πεντάτομον σύγγραμμά σας «Βυζαντινῶν βίος καὶ πολιτισμὸς» εἰς τὸ ὁποῖον περιλαμβάνονται κεφάλαια ἀναφερόμενα οὐ μόνον εἰς τὸν ἰδιωτικὸν ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν δημόσιον βίον. Τὸ πρωτότυπον τοῦτο ἔργον σας, πρῶτον σχεδὸν εἰς τὸ εἶδος του, εἰς τε τὴν ἑλληνικὴν καὶ διεθνῆ βυζαντινὴν βιβλιογραφίαν, εἶχον τὴν εὐτυχίαν νὰ μελετήσω καὶ ἐθαύμασα τὸν πλοῦτον τῶν σχετικῶν εἰδήσεων ἀλλὰ καὶ τὴν σαφήνειαν τῆς διαπραγματεύσεως τῶν βυζαντινῶν ἐθίμων, δοξασιῶν καὶ θεσμῶν.

Παρὰ τὴν γόνιμον καὶ ἀξιοθαύμαστον αὐτὴν συγγραφικὴν δρασίαν σας, ὑπερετήσατε εὐδοκίμως ὡς λειτουργὸς τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, συντάκτης κατόπιν καὶ διευθυντῆς τοῦ γραφείου τοῦ Ἱστορικοῦ λεξικοῦ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τέλος καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, διδάσκοντες ἐν αὐτῷ παρὰ τὸν δημόσιον βίον τῶν Βυζαντινῶν καὶ περὶ τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ αὐτῶν.

Διὰ τὴν ὀργάνωσιν καὶ καλλιέργειαν τῶν Βυζαντινῶν σπουδῶν ἰδρῦσατε ἐν Ἑλλάδι μετ' ἄλλων βυζαντινολόγων καὶ λογίων τὴν Ἐταιρείαν Βυζαντινῶν Σπουδῶν, τῆς ὁποίας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της μέχρι σήμερον ὑπήρξατε ὁ Γενικὸς γραμματεὺς, καὶ δὴ ἡ ψυχὴ της.

Δὲν θὰ ἐπιμείνω περισσότερον εἰς τὴν ἀνάλυσιν τοῦ διεθνῶς σήμερον ἀνεγνωρισμένου ἐπιστημονικοῦ ἔργου σας καὶ εἰς τὴν ἔξαρσιν τῆς καθόλου ἐθνικῆς δρασεώς σας καθ' ὅσον περὶ τούτων λεπτομερῶς θὰ ὁμιλήσῃ ὁ διαπρεπῆς συνάδελφος ἀκαδημαϊκὸς κ. Ἀναστ. Ὀρλάνδος.

Κύριε Συνάδελφε,

Ἀνῆκετε εἰς τοὺς ἐπιστήμονας ποὺ ἠγάπησαν καὶ ἐπίστευσαν εἰς τὴν ἀξίαν τῆς ἐπιστήμης εἰς τὴν ὁποίαν ἀφιερώθησαν.

Εἰς ἀμοιβὴν καὶ ἀναγνώρισιν τοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ ἐθνικοῦ ἔργου σας ἡ

Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, τῶν πατρίων πιστὴ θεματοφύλαξ καὶ τῆς ἐπιστήμης θεράπαινα, κατέλεξεν Ἐμᾶς εἰς τὰ τακτικὰ μέλη αὐτῆς, ἵνα καὶ ἐδῶ, ἐν τῷ ναῷ τῆς γνώσεως, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης, συμβάλῃτε διὰ τῆς ἀκαταπονήτου δραστηριότητός σας εἰς τὸ ἐπιστημονικὸν ἔργον αὐτῆς.

Μετὰ τὴν προσδοκίαν ταύτην χαιρετίζω τὴν εἰσοδοχὴν σας εἰς τὸ ἀνώτατον τοῦτο ἐπιστημονικὸν καθίδρυμα καὶ εὐχομαι ἀπὸ καρδίας, ὅπως «καλὰς ἡμέρας ὁ Θεὸς παράσχοι εἰς ὑμᾶς καὶ μήποτε τῶν λυπηρῶν τί σε καταλήψοιτο».

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΤΟΥ Κ. ΑΝΑΣΤ. ΟΡΛΑΝΔΟΥ

Μετὰ τὸν χαιρετισμὸν τοῦ Προέδρου κ. Ἐμμ. Ἐμμανουήλ, ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Ἀναστ. Ὁρλάνδος προσεφώνησε τὸν κ. Φ. Κουκουλέν, ἕξ ὀνόματος τῆς Ἀκαδημίας, ὡς ἑξῆς:

Ἄγαπητὲ Συνάδελφε,

Εἶμαι εὐτυχῆς προσφωνῶν Ἐμᾶς σήμερον ὡς νέον τακτικὸν μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ χαίρω, διότι εἰς ἐμὲ ἔλαχε νὰ ὀμιλήσω περὶ τῆς ἀξιολόγου καὶ πρωτοτύπου ἐργασίας ἐρευνητοῦ, ἀμερίστως ἀφιερωθέντος εἰς τὴν μελέτην τῆς γλώσσης καὶ τοῦ βίου τῶν Βυζαντινῶν καὶ γενικώτερον τοῦ πολιτισμοῦ των.

Γεννηθεὶς ἐν Ἐρμουπόλει τὸ 1881 δὲν εἰλκύσθητε ἀπὸ τὴν κερδῶν ιδιότητα τοῦ ἐπωνύμου τῆς πόλεως ταύτης Θεοῦ, ἀλλ' ἐσαγηνεύθητε ἀπὸ τὴν λογίαν δι' ὃ καί, ἅμα τῷ πέρατι τῶν γυμνασιακῶν σας σπουδῶν, ἐσπεύσατε νὰ ἐγγραφῆτε εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τοῦ πτυχίου τῆς ὁποίας ἠξιώθητε μετὰ τετραετίαν μὲ τὸν βαθμὸν ἄριστα, μετὰ μίαν δὲ εἰσέτι διαιτίαν καὶ τοῦ οὐκείου διδακτορικοῦ διπλώματος, δι' ἐνασίμου διατριβῆς, ἥτις, οὐ μόνον παμψηφεὶ ἐνεκρίθη, ἀλλὰ καὶ ἔτυχε τοῦ Παλλείου φιλολογικοῦ βραβείου.

Διεφάνη δ' ἔκτοτε καὶ ἡ πρὸς τὴν χριστιανικὴν φιλολογίαν κλίσις σας, ἀφ' οὗ ὡς θέμα τῆς διατριβῆς σας ἐξελέξατε «Βασιλείου τοῦ Μεγάλου τὰς παιδαγωγικὰς δόξας».

Τὰ τέσσερα μετὰ τὴν λήψιν τοῦ διπλώματός σας ἔτη ἀφιερῶσατε εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἑλληνοπαίδων, διδάξας ἐπὶ διαιτίαν μὲν εἰς τὴν Σχολὴν τοῦ Μ. Ρεύματος ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐτέραν δὲ διαιτίαν ἐν Βαμβακοῦ τῆς Λακεδαιμόνος.

Μετασχὼν δ' εἶτα διαγωνισμοῦ προκηρυχθέντος ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἐπιτυχὸν κατ' αὐτόν, μετέβητε ἵνα εὐρύνητε καὶ σφρηλατήσητε τὰς γνώσεις σας εἰς Γερμανίαν, χώραν, ἥτις τότε, εἶπερ τις καὶ ἄλλη, ἐθεράπευε τὰς τε κλασσικὰς καὶ τὰς βυζαντινὰς σπουδὰς. Φοιτήσας δ' ἐπὶ τριετίαν διαδοχικῶς εἰς τὰ Πανεπιστήμια τῆς Ἰέννης, τοῦ Μονάχου καὶ τοῦ Βερολίνου, ἀληθῶς «ἐδράξασθε παιδείας» παρακολουθῶν τὰς παραδόσεις τῶν διασημοτάτων καθηγητῶν τῆς κλασσικῆς φιλολογίας, ὡς καὶ τὰς τῶν ἱστορικῶν καὶ τῶν βυζαντινολόγων.

Ἐπιμελῶς παρ' αὐτοῖς ἀναγινώσκον τά τε ἀρχαῖα κείμενα καὶ τὰ τῆς ἑλληνιστικῆς περιόδου, συνάμα δὲ καὶ τοὺς παπύρους καὶ τοὺς Βυζαντινοὺς συγγραφεῖς, ἐλάβετε ἀκριβῆ γνῶσιν τῆς ἐξελίξεως τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πνεύματος διὰ τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς μέχρι τῶν ἡμετέρων χρόνων καὶ ἠδυνήθητε νὰ κρίνεται ἀκριβέστερον τὰ πρὸς τὴν ἐξέλιξιν αὐτοῦ σχετιζόμενα προβλήματα.

Ἡ εἰς τὴν πάτριον γῆν ἐξ Ἑσπερίας ἐπιστροφή σας, τὸ 1911, συνέπεσε πρὸς τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἦτο ἐν τῷ συγκροτεῖσθαι μέγα καὶ αὐστηρῶς ἐπιστημονικὸν ἔργον: Τὸ ἱστορικὸν Δεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης, ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ ὁποίου, ἐκτιμήσασα τὴν ἐπιστημονικὴν σας ἰκανότητα, προσέλαβεν ὑμᾶς εὐθὺς συντάκτην αὐτοῦ, ὠνόμασε δ' ἀργότερον καὶ διευθυντὴν.

Πρόδηλος εἶναι ἡ μεγάλη ἐπίδρασις ἣν ἔσχεν ἐπὶ τὴν ἐπιστημονικὴν ὑμῶν ἐξέλιξιν τὸ γεγονός τοῦτο. Ἀσχοληθεὶς δηλαδὴ ἐν αὐτῷ περὶ τὴν ἱστορικὴν παρακολούθησιν τοῦ γλωσσικοῦ ὕλικου τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης, τῆς ὁποίας πολλάκις αἱ ἀρχαὶ εὐρίσκονται ἐν τῇ μετακλασσικῇ καὶ κυρίως ἐν τῇ βυζαντινῇ ἐποχῇ, ἤχθητε εἰς εὐρύτεραν καὶ συνεχῆ μελέτην τῆς Βυζαντινῆς καὶ τῆς Νεοελληνικῆς περιόδου. Καρποὶ δὲ τῆς ἐνδελεχοῦς ταύτης μελέτης σας ὑπῆρξαν πολλοὶ καὶ σημαντικαὶ διατριβαὶ γλωσσικαὶ τε καὶ λαογραφικαὶ, φιλολογικαὶ καὶ βυζαντιναί, ὡς ἐδημοσιεύσατε εἴτε αὐτοτελῶς, εἴτε εἰς ἔγκριτα ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ ἡμέτερα καὶ ξένα ὡς τὴν Ἀθηναῖαν, τὴν Λαογραφίαν, τὰ Ἑλληνικά, τὸ Δεξικογραφικὸν Ἀρχεῖον, τὴν Ἐπετηρίδα τῆς Ἑταιρ. Βυζ. Σπουδῶν, τὴν *Revue des Études grecques*, τὸ *Journal of Hellenic Studies*, τὴν *Byz. Zeitschrift* καὶ ἄλλα.

Διὰ τῶν ἀνωτέρω μελετῶν σας κατεκτήσατε ἀνέτως κατ' ἀρχὰς μὲν πανεπιστημιακὴν ἔδραν ἐν Θεσσαλονίκῃ—ἐνθα ὁμως λόγῳ πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν δὲν ἐπροφθάσατε νὰ διδάξετε—ἔπειτα δὲ τὴν ἔδραν τοῦ Δημοσίου καὶ Ἰδιωτικοῦ βίου τῶν Βυζαντινῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, ἐνθα ἐπὶ εἰκοσαετιᾶν ὄλην τόσον καρποφόρως ἐδιδάξατε.

Ἐπιδοθεὶς ἰδιατέρως εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ βυζαντινοῦ βίου καὶ πολιτισμοῦ ὡς καὶ τῆς μεσαιωνικῆς καὶ τῆς μετὰ τὴν Ἀλωσιν ἑλληνικῆς γλώσσης, πεντάκις ἀντεπροσωπεύσατε τὴν Ἑλλάδα εἰς διεθνή βυζαντινολογικὰ συνέδρια, ἐνθα οὐ μόνον σπουδαίας ἐπιστημονικὰς ἀνακινώσεις ἀνεκινώσατε ἀλλὰ καὶ μέλος ἐξελέγητε, μετὰ τῶν διασήμεων γλωσσολόγων *Pernot* καὶ *Kretschmer*, ἐπιτροπῆς ἐκδόσεως πλήρους βυζαντινοῦ λεξικοῦ, ἣτις ὁμως δυστυχῶς, ἔνεκα οἰκονομικῶν λόγων, δὲν ἐπραγματοποιήθη.

Ἀξία δ' ὅλως ἰδιατέρας ἐξάρσεως ὑπηρεσία σας πρὸς τὴν ἐπιστήμην εἶναι καὶ ἡ ὑφ' ὑμῶν ἔκδοσις εἴκοσι καὶ ἐνὸς ὄλων τόμων τῆς Ἐπετηρίδος τῆς Ἑταιρείας Βυζ. Σπουδῶν, ἐν οἷς οὐ μόνον πολλὰς καὶ ἀξιολόγους μελέτας σας, εἰς τὸν βυζαν-

τινὸν βίον καὶ πολιτισμὸν ἀναφερομένας κατεχωρίσατε, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀρτιωτέραν ἐμφάνισιν πολλῶν τῶν ἐν αὐτοῖς δημοσιευομένων μελετῶν συνετελέσατε.

Φρονῶν δ' ἀφ' ἐτέρου ὀρθῶς, ὅτι ὁ ἐπιστήμων ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ καθιστᾷ καὶ εἰς εὐρύτερους κύκλους γνωστὰ τὰ πορίσματα τῶν μελετῶν του διὰ τῆς δημοσιεύσεως ἐκλαϊκευτικῶν βιβλίων, ἐξεδώκατε ἕξ μέχρι τοῦδε βιβλιάρια, ἐν οἷς ὑπὸ τύπον διηγήματος ἀνεπτύξατε, εἰς ὕφος ἀπλοῦν καὶ ἐπαγωγόν, κεφάλαια ἀναφερόμενα εἰς τὸν βυζαντινὸν δημόσιον καὶ ἰδιωτικὸν βίον καὶ πολιτισμὸν ἦτοι εἰς τὰ μοναστήρια, τὸν ἀνακτορικὸν βίον, τὰς προλήψεις, τὰ Πανεπιστήμια, τὰ στρατιωτικά, τὰ δικαστήρια καὶ τὰς ποινάς, τὰς φυλακάς, τὸν γάμον κλπ.

Οὐ μόνον δὲ γραπτῶς ἀλλὰ καὶ διὰ ζώσης πλεῖστα ἄλλα ἐπραγματεύθητε βυζαντινὰ θέματα εἰς διαλέξεις τῆς Ἑταιρείας Βυζ. Σπουδῶν.

Ἡ εὐρεῖά σας δ' ἐπιστημονικῇ μὲν ὀρθότητι δικαιολογεῖ πλήρως καὶ τὴν συμμετοχὴν σας εἴτε ὡς Προέδρου, εἴτε ὡς Γ. Γραμματέως εἴτε καὶ ὡς μέλους τῶν διοικητικῶν συμβουλίων πολλῶν ἐπιστημονικῶν σωματείων ἢ ἑταιρειῶν ὡς π.χ. τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Γεν. Ἀρχείων τοῦ Κράτους, τῆς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν, τῆς Ἐπιστημονικῆς καὶ τῆς Λαογραφικῆς Ἑταιρείας καὶ ἄλλων.

Ἡ νεωτέρα βυζαντινολογικὴ ἔρευνα ἐν Ἑλλάδι ἀνέδειξε — Κυρίαί καὶ Κύριοι — πολλοὺς καὶ ἀξιολόγους ἐρευνητὰς τοῦ βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ. Μεταξὺ τούτων πρωτεύουσαν θέσιν κατέλαβε καὶ ὁ συνάδελφος, τὸν ὁποῖον ὑποδέχεται σήμερον ἡ Ἀκαδημία, διὰ τε τῶν πολυαριθμῶν καὶ σημαντικῶν ἐπὶ μέρους μελετῶν αὐτοῦ, τὰς ὁποίας προηγουμένως ἀνέφερε, μάλιστα δ' ὅμως διὰ τῶν δύο προσφάτων, μεγάλων αὐτοῦ συνθετικῶν ἔργων, ἅτινα ἀποτελοῦσι τρόπον τινὰ τὸ ἐπιστέγασμα καὶ τὴν κορωνίδα τῶν μακροχρονίων αὐτοῦ ἐρευνητῶν καὶ διὰ τὰ ὁποῖα ὁ συγγραφεὺς τῶν δικαιούται νὰ ὑπερηφανεύεται. Εἶναι δὲ ταῦτα ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ δίτομος μελέτη περὶ τῶν παρὰ τῷ σοφῷ ἱεράρχῃ Θεσσαλονίκης Εὐσταθίῳ λαογραφικῶν πληροφοριῶν ἀφ' ἐτέρου δὲ τὸ μνημειῶδες, πεντάτομον, περὶ τοῦ βίου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Βυζαντινῶν, ἔργον, τοῦ ὁποίου προθύμως ἀνέλαβε τὴν ἔκδοσιν τὸ ἐνταῦθα Γαλλικὸν Ἰνστιτοῦτον.

Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ ἔργῳ, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει βιβλιογραφικὴ ἐνημερότης, ἐπιστημονικὴ μέθοδος καὶ ζηλευτὴ ἀκρίβεια, πρωτοτυπία καὶ ἀσφαλὴς γνώσις τῆς ἐποχῆς, συνεξετάζονται ἐπιτυχῶς καὶ χρησιμοποιοῦνται αἱ λαογραφικαὶ πληροφορίες καὶ τὰ εἰς τὴν δημώδη γλῶσσαν ἀναφερόμενα οὐ μόνον ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν συγχρόνων αὐτοῦ συγγραφέων, διὰ τῶν ὁποίων καὶ κατώρθωσεν ὁ ἐκλεκτὸς συνάδελφος νὰ παρᾶσχη πλήρη εἰκόνα τοῦ βίου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν βυζαντινῶν κατὰ τὸν 12^{ον} αἰῶνα, αἰῶνα ἀκμῆς καὶ πολιτισμοῦ, ν' ἀνεύρη δ' ἅμα προσφύεστατα καὶ τὴν εἰς αὐτὸν ἀναγωγὴν πολλῶν νεοελληνικῶν ἐθίμων.

Εἶθε τὸ παράδειγμά σας, ἀγαπητὲ συνάδελφε, ν' ἀκολουθήσουν καὶ νεώτεροι Ἕλληνες ἐπιστήμονες, οἵτινες, ἐκμεταλλενομένοι τὰ κείμενα διαφόρων βυζαντινῶν συγγραφέων, θὰ ἐπιχύσουν πλήρες φῶς εἰς τε τὴν μεσαιωνικὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν καὶ τὸν μεσαιωνικὸν βίον. Θὰ ἐξεπληροῦτο τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ πόθος, τὸν ὁποῖον ἐξέφρασε κατὰ τὸ ἐν Ἀθήναις συνέδριον τῶν Ἀνατολιστῶν ὁ ἀείμνηστος Νικόλαος Πολίτης, πόθος ὁμῶς πρὸς τὸν ὁποῖον, μέχρι τοῦδε, ἐλάχιστοι, δυστυχῶς, συνεμορφώθησαν Ἕλληνες.

Τὸ δὲ δεύτερον, πεντάτομον ἔργον σας, ἀποτελεῖ ἀληθῶς τὸ magnum opus σας. Εἶναι ἡ πλουσία συγκομιδὴ πολυμόχθου καὶ πολυετοῦς καλλιέργειας καὶ ἐνδελεχοῦς μελέτης τοῦ βίου τῶν Βυζαντινῶν καὶ τοῦ πολιτισμοῦ των. Ἔργασία συνθετικὴ διὰ τῆς ὁποίας ἐπεδιώξατε καὶ ἐπετύχετε νὰ παράσχετε συνολικὴν, κατὰ τὸ δυνατόν, εἰκόνα τοῦ βίου τῶν Βυζαντινῶν συσχετίζων αὐτὸν πρὸς τὸν ἀρχαῖον ἑλληνικὸν καὶ πρὸς τὸν νεοελληνικόν. Ἐπετελέσατε οὕτω ἔργον αὐτόχρημα ἐθνικόν διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀπεδείξατε τὴν συνέχειαν καὶ ἐνότητα τοῦ ἑλληνικοῦ βίου ἀνὰ τοὺς αἰῶνας, ἐξήγησατε δ' ἀφ' ἐτέρου καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Βυζαντινῶν, οἵτινες, ἀνήκοντες εἰς τὸ μᾶλλον πεπολιτισμένον Κράτος τοῦ Μεσαίωτος καὶ ἀναπτύξαντες ἀξίολογον πολιτισμὸν μετέδωκαν πλεῖστα ἐξ αὐτῶν εἰς τὰς νεωτέρας κοινωνίας γενόμενοι οὕτω εἰσηγηταὶ θεσμῶν καὶ ἀνθρωπιστικοῦ βίου.

Θὰ ἐμήκνουν πολὺ τὸν λόγον, ἐὰν ἀνέφερον μίαν πρὸς μίαν τὰς ἐπαινετικὰς κρίσεις ἡμετέρων τε καὶ ξένων περὶ τοῦ τελευταίου τούτου ἔργου σας. Θὰ περιορισθῶ διὰ τοῦτο ν' ἀναφέρω τὰς κρίσεις τριῶν μόνον ἀλλὰ κορυφαίων ξένων βυζαντινολόγων.

Οὕτως ὁ μὲν σοφὸς καθηγητὴς τῆς κλασσικῆς καὶ βυζαντινῆς φιλολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βουδαπέστης Moravcsic ἔγραψεν ὅτι εἰς τὸ σύγγραμμά σας ἐκινήτοποιήσατε ὅλην σχεδὸν τὴν βυζαντινὴν βιβλιογραφίαν, ἀκόμη δὲ καὶ τὴν ἀρχαίαν χριστιανικὴν καὶ ὅτι τὸ ἔργον σας περιλαμβάνει ἐν ᾧ μέτρῳ ἐπιτρέπον ἀίτηγαί, τὸ σύνολον τοῦ βυζαντινοῦ βίου. Οἱ γλωσσολόγοι, γράφει περαιτέρω, οἱ ἐθνογράφοι καὶ οἱ κοινωνιολόγοι θ' ἀντλῶσι συνεχῶς ἀπὸ τὰ πλούσια νάματα τοῦ ἔργου σας διὰ νὰ συνθέσουν τέλειον πίνακα τοῦ βυζαντινοῦ βίου. Ἀφ' ἐτέρου ὁ πολὺς διάδοχος τοῦ Heisenberg καὶ τοῦ Krumbacher, Franz Dölger χαρακτηρίζει τὸ ἔργον σας ὡς εἰδὸς τι ἐγκυκλοπαιδείας τοῦ Βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ καὶ τέλος ὁ σοφὸς Assomptioniste πατῆρ Laurent θεωρεῖ αὐτὸ ὡς τὸ ἄριστον τῶν κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν ἐκδοθέντων ἑλληνικῶν ἔργων.

Μὲ τοιαῦτα ἐπιστημονικὰ κεφάλαια εἰσέρχεσθε, ἀγαπητὲ συνάδελφε, εἰς τὸ καλλιμάγμαρον τοῦτο μέγαρον. Εἶθε καὶ ἡ ἐν αὐτῷ σταδιοδρομία σας ν' ἀποβῇ ἐξ ἴσου καὶ πρότερον καρποφόρος, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς φήμης σας ἀλλὰ καὶ τοῦ ἰδρύματος, ὅπερ οἷς ἐτίμησε καὶ ὅπερ καλεῖσθε νὰ ὑπηρετήσετε.